

складових. При цьому особливу увагу звертати на зворотній зв'язок із студентською аудиторією (починаючи від обов'язкового ввімкнення відеокамер і завершуючи фіксацією відповідей на питання викладача). При проведені семінарських занять чималу продуктивність має комплексний підхід, який дозволяє поєднати опрацювання теми онлайн і через надсилання виконаних завдань у текстовому вигляді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боряк О. Презентація тематики з народної медицини у вітчизняних інтернет-ресурсах / О. Боряк // Народна творчість та етнографія. – 2010. – № 3. – С. 71–77.

2. Воротняк І. Українська етнографія в глобальній інформаційній мережі Internet: специфіка евристики і використання інформації / І. Воротняк // Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології. – Чернівці, 2021. – Вип. 2. – С. 114–139.

3. Конвай В. Висвітлення традиційної та сучасної весільної обрядовості в інтернет-ресурсах України / В. Конвай // Народна творчість та етнографія. – 2011. – № 1. – С. 52–59.

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Ірина Петренко

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», м. Полтава

На сучасному етапі становлення України, потреби її розвитку, вимагають від навчальних закладів підготовки висококваліфікованих фахівців, які відповідають сучасним вимогам соціально-економічній ситуації на ринку праці, де безумовно попит мають спеціалісти здатні до управління на різних рівнях і в різних сферах, яким притаманні такі якості як компетентність, ініціативність, комунікабельність, толерантність, працездатність, адаптованість та інші. За таких обставин педагогічним колективом необхідно здійснити

перехід до нового покоління галузевих стандартів вищої освіти, на основі компетентнісного підходу, що є необхідним етапом на шляху реформування освіти в Україні.

Дистанційне навчання – це практика, яка поєднує викладача, студента, а також джерела, географічно розташовані в різних регіонах, за допомогою спеціальної технології, що дозволяє здійснювати взаємодію. Остання може забезпечуватись різними способами, наприклад, обмін друкованими матеріалами за допомогою пошти, аудіо конференції, комп'ютерної конференції, відео конференції тощо. Дистанційне навчання є перспективним способом одержання освіти ізольованими студентами в селах, учнями зі специфічними вимогами, інвалідами, особами, які нездатні отримати освіту іншими способами.

Переважає більшість науковців визначають дистанційне навчання як освіту, що характеризується п'ятьма головними моментами:

- а) наявність викладача і студента і, як мінімум, існування домовленості між ними;
- б) просторова розділеність викладача і студента;
- в) просторова розділеність студента та навчального закладу;
- г) двоспрямована взаємодія викладача і студента;
- д) підбір матеріалів, призначених спеціально для дистанційного навчання.

Розуміння професійної підготовки як процесу особистісного розвитку та оволодіння досвідом майбутньої предметної діяльності дозволяє визначити компетентного фахівця як такого, що спрямований у майбутнє, зорієнтований на самоосвіту і самовдосконалення. Тому професійна компетентність передбачає готовність і здатність фахівця приймати ефективні рішення під час здійснення професійної діяльності.

Застосування компетентнісного підходу до створення галузевих стандартів вищої освіти ні в якому разі не змінює традиційні для вітчизняної освітисистему «знання, уміння, навички», а створює передумови для більшого та гнучкого наближення результатів освіти до потреб та вимог ринку праці,

подальшого розвитку освітніх технологій та системи освіти в цілому. Формування нової системи вищої професійної освіти в Україні не означає недосконалість попередньої, а в умовах коли вимоги та потреби ринку інтелектуальної праці швидко змінюються, система вищої професійної освіти повинна надавати можливість студентам отримувати не тільки теоретичну, але й ґрунтовну практичну професійну підготовку.

Компетентність визначають як сукупність знань та умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: уміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію. Експерти пропонують таку структуру компетентності: знання, пізнавальні навички, практичні навички, відношення, емоції, цінності та етика, мотивація. Компетентна людина в певній галузі володіє відповідними знаннями і здібностями, що дозволяє їй ґрунтовно розуміти цю галузь і ефективно в ній діяти.

Сформуванню у студентів цілісного уявлення про культурні цінності можливо за рахунок комплексного поєднання зазначених предметів, які вивчають студенти, їх взаємозв'язок дозволяє підготувати конкурентоспроможного фахівця, який володіє достатнім рівнем професійних компетенцій. Гуманітарні науки у цьому випадку не є виключенням, незважаючи на свій загальноосвітній, гуманітарний напрямок.

Професійна компетентність – це інтегративна якість, яка включає рівень оволодіння професійними знаннями, уміннями та навичками. Важливим є також особистісна варіативність, гнучкість, готовність до постійного саморозвитку. Особистісний компонент професійної компетентності зумовлює здатність спеціаліста до самостійного вибору власної стратегії професійної діяльності в нових умовах праці. Він включає елемент духовності (духовний саморозвиток), який є одним із провідних для майбутнього фахівця, і розглядається як процес здійснення суб'єктом свідомого управління своєю діяльністю та поведінкою відповідно до загальнолюдських ціннісних орієнтацій, і має на меті психічне самовдосконалення та самореалізацію.

У процесі формування професійної компетентності важливо не просто читати лекції, а зацікавити студентів у вивченні

матеріалу, залучити їх до активної пошукової роботи. Тому, як наголошують психологи, студент має бути готовим до активної самостійної діяльності. Це означає, що важливе місце у процесі формування професійної компетентності повинно належати самостійній роботі студента, котрій у сучасній вищій школі приділяється значна увага.

Важливо, що здатність до самостійної діяльності, як особливої риси особистості, є метою всього процесу навчання, що, у свою чергу, сприяє формуванню творчого ціннісного ставлення до реального професійного середовища.

Самостійна робота виконує значну роль у формуванні іншомовної професійно спрямованої компетентності майбутніх фахівців. При цьому слід врахувати:

- значення самостійної роботи в підвищенні ефективності навчання;
- важливе її місце в реалізації компетентнісного підходу до вивчення фахово спрямованої іноземної мови;
- джерела інформації для самостійної роботи;
- проблема самоконтролю;
- аспекти організації самостійної роботи.

Як відомо, знання, набуті самостійно, із самостійним розв'язанням проблем, є міцнішими, ніж ті, які здобуті за допомогою викладача. Це пов'язано з тим, що в процесі навчання кожен студент безпосередньо працює з навчальним матеріалом, зосереджує на ньому увагу, мобілізуючи всі розумові, емоційні та вольові сили. За цих умов пасивність студента неприпустима.

Основною метою самостійної роботи вважаємо досягнення належного рівня сформованості іншомовної професійної компетентності під час навчання у вищому навчальному закладі, а також вміння самостійно реалізувати набуті навички та знання під час професійної діяльності. Враховуючи важливість самостійного застосування після закінчення вищого навчального закладу здобутих знань, умінь і навичок, формуємо у студентів здатність підтримувати та підвищувати у процесі самоосвіти належний рівень іншомовної професійної компетентності з метою безперервного вдосконалення професійної діяльності. З психологічного погляду подібна

самоосвітня діяльність передбачає стійкий мотиваційний компонент. Розвиток і становлення цих особливих ознак і передумов самоосвіти може здійснюватися лише за умов бажання самого студента, а отже, тільки в ході самостійної роботи

Студенти I курсу ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (далі по тексту – ПУЕТ) вивчають навчальну дисципліну «Історія та культура України». Окрім загальноосвітнього значення, цей курс формує в них і навички професійної діяльності, готує до майбутнього фаху. Отримані знання, навички і вміння сприяють конкурентоздатності фахівців на ринку освітніх послуг.

Формування професійної компетентності майбутніх фахівців необхідно завжди розглядати з урахуванням принципу єдності свідомості і діяльності: професійна свідомість розглядається як теоретична готовність спеціаліста до професійної діяльності, яка обумовлює професійну діяльність як практичну готовність спеціаліста до виконання професійних обов'язків. Ознаками готовності до професійної діяльності студентів є позитивне ставлення до обраної професії; наявність спеціальних знань, умінь, навичок; сформованість професійно важливих якостей; сформовані навички самостійної творчої роботи, оволодіння методами наукового пізнання, здатність до інноваційної діяльності; наявність здібності до професійної діяльності; готовність до постійного саморозвитку та самоосвіти, здатність до рефлексії; сформованість відповідних психологічних якостей особистості, рис характеру, що формують особливий стиль професійної діяльності.

У професійній підготовці спеціалістів товарознавчого профілю є необхідність виділяти насамперед корпоративну компетентність як особливий вид компетентності, який передбачає стійку здатність фахівця виконувати передбачені кваліфікаційною характеристикою види діяльності. Корпоративна компетентність включає: глибоке розуміння сутності виконуваних завдань і вирішування проблем; знання досвіду, накопиченого в кожній конкретній галузі економіки; активне оволодіння найкращими досягненнями цієї галузі; вміння обрати засоби й способи дії, адекватні конкретним

обставинам місця та часу; почуття відповідальності за досягнуті результати; здатність учитися на помилках і вносити корективи в процес досягнення цілей.

Отже, формування компетентності, тобто застосування знання та вміння в реальній життєвій ситуації, є однією з найбільш актуальних проблем. Застосування інформаційних технологій на заняттях при підготовці майбутніх спеціалістів сприяє важливому підвищенню рівня пізнавальної самостійності, високому ступеню наочності й безперервному самоконтролю, засвоєнню знань та умінь, формуванню необхідних професійних компетенцій. Сучасні педагогічні програмні засоби дають можливість втілювати в практику індивідуалізацію професійного навчання. Використання на заняттях з «Історії та культури України» технології мультимедіа, дистанційного курсу, сприяє підвищенню якості професійної підготовки за рахунок поєднання всіх можливих впливів на студентів одночасно графіки, тексту, звуку і зображення. Для підвищення ефективності навчання конкурентоспроможних фахівців в умовах інформаційного суспільства, формування професійних компетенцій у майбутніх фахівців, актуальним нині стає використання при вивченні «Історії та культури України» електронного підручника, який доповнює традиційні форми навчання.

Реалізація предметних компетенцій та формування ключових компетенцій здійснюється, перш за все, через інтерактивне навчання, організацію цілеспрямованої, активної, пізнавальної діяльності студента. Вже на першому курсі студенти ПУЕТ залучаються до таких форм навчання, як проблемна лекція, лекція теоретичного конструювання, лекція-діалог, лекція прес-конференція, семінар-дискусія, семінар-аналіз конфліктних ситуацій, семінар-практикум, навчально-пізнавальні конференції, різноманітні форми тестування та контролю знань, з використанням ігрових методів.

Отже, дистанційна освіта володіє значним потенціалом у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців, оскільки вона сприяє розвитку: здатності здобувати знання з різних джерел інформації, зокрема й пізнавальних; умінню оцінювати та пояснювати виникаючі проблемні ситуації;

здатності застосовувати знання й інформаційну грамотність; володінню іншомовною професійною термінологією та відповідними прийомами професійного спілкування та здатності до їх застосування на практиці; володінню інформаційними технологіями; здатності продуктивно співпрацювати з різними партнерами в групі та команді, виконувати різні ролі й функції в колективі; наполегливості під час виконання різних видів діяльності й здатності до творчого мислення й креативності.

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Олександр Пилипенко

Національний університет харчових технологій, м. Київ

Дистанційна освіта, запроваджена через карантин, показала прогалини в системі української освіти. Викладачі не мали навичок проведення онлайн-занять. У різних вузах були різні стартові можливості. Життєва потреба отримання вищої освіти дистанційно виникла давно і пов'язана вона з необхідністю навчатися без відриву від виробництва, отримання освіти людьми з обмеженими можливостями та тими, що перебувають за кордоном або у місцях позбавлення волі. Таку можливість надає дистанційне навчання, яке здійснюється завдяки інформаційно-освітнім технологіям і системам комунікації. Саме тому в останні роки одним з пріоритетних напрямів модернізації вищої школи є дистанційне навчання [1].

Дистанційна форма навчання має ряд беззаперечних переваг. Зокрема, здобувач вищої освіти може навчатися у зручний для нього час, звичному оточення та у відносно автономному темпі. До позитивних рис дистанційного навчання слід віднести: 1. Гнучкий графік і можливість організувати навчання у зручний час і в зручному місті.

2. Паралельність – навчання можна поєднувати з професійною діяльністю.

3. Масовість – можливість зібрати велику аудиторію